

Na temelju članka 20. i 36. Statuta Splitsko-dalmatinske županije ("Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije" broj: 11/09, 7/10, 10/10, 2/13, 126/17 i 35/18), Županijska skupština Splitsko-dalmatinske županije na ____ sjednici održanoj dana ____ 2018. godine, donijelo je

DEKLARACIJU

kojom se

utvrđuje osobito značajan interes Splitsko-dalmatinske županije u

proglašenju isključivog gospodarskog pojasa Republike Hrvatske na Jadranskom moru, u svim sadržajima iz Dijela V. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora iz 1982.

I.

Županijska skupština Splitsko-dalmatinske županije utvrđuje da je proglašenje isključivog gospodarskog pojasa Republike Hrvatske na Jadranskom moru, u svim sadržajima iz Dijela V. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora iz 1982., od osobito značajnog interesa za Splitsko-dalmatinsku županiju.

II.

Županijska skupština Splitsko-dalmatinske županije poziva Hrvatski Sabor da proglasi isključivi gospodarski pojas, u svim sadržajima iz Dijela V. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora iz 1982.

III.

Županijska skupština Splitsko-dalmatinske županije zalaže se za primjenu međunarodnog prava mora, uz uvažavanje pravne stečevine Europske unije i nadležnosti tijela Europske unije u području zajedničke ribarstvene politike.

IV.

Županijska skupština Splitsko-dalmatinske županije uvažava sve međunarodnim pravom zajamčene slobode plovidbe, preleta, polaganja podmorskih kablova i cjevovoda i druge međunarodnopravno dopuštene uporabe mora.

V.

Županijska skupština Splitsko-dalmatinske županije zalaže se da se vanjske granice isključivog gospodarskog pojasa Republike Hrvatske utvrde međunarodnim ugovorima o razgraničenju s državama čije obale leže sučelice ili bočno u odnosu na hrvatsku obalu.

VI.

Ova Deklaracija dostavit će se svim jedinicama lokalne samouprave u Splitsko-dalmatinskoj županiji.

VII.

Županijska skupština Splitsko-dalmatinske županije poziva sve jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave da se o svojem interesu u svezi proglašenja isključivog gospodarskog pojasa iz točke I. i II. ove Deklaracije, očituju na ovakav ili drugi odgovarajući način.

VIII.

Ova Deklaracija će se objaviti u «Službenom glasniku Splitsko-dalmatinske županije».

Klasa:

Ur.broj:

Split, ____ . _____ 2018. godine

PREDSJEDNIK
ŽUPANIJSKE SKUPŠTINE

Petroslav Sapunar, prof.

DNA:

O B R A Z L O Ž E N J E

uz prijedlog Deklaracije kojom se utvrđuje osobito značajan interes Splitsko-dalmatinske županije u proglašenju Isključivog gospodarskog pojasa Republike Hrvatske na Jadranskom moru, u svim sadržajima iz Dijela V. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora iz 1982.

1. ZAKONSKI ODNOSNO STATUTARNI OSNOV ZA DONOŠENJE AKTA

Pravni osnov za donošenje ove Deklaracije sadržan je u odredbi članka 20. i članka 36. Statuta Splitsko-dalmatinske županije („Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije“, broj 11/09, 7/10, 10/10 i 2/13) te u članku 47. Poslovnika Županijske skupštine Splitsko-dalmatinske županije („Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije“, broj 13/09 i 2/13) kojim je određena nadležnost Županijske skupštine za donošenje općih akata i pojedinačnih akata u okviru svog djelovanja.

2. OCJENA STANJA I RAZLOZI DONOŠENJA AKTA (osnovna pitanja koja se trebaju urediti aktom, kao i svrha koja se želi postići uređivanjem odnosa na predloženi način)

2.1. Ocjena stanja i pravni osnov za proglašenje isključivog gospodarskog pojasa, u svim sadržajima iz Dijela V. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora iz 1982.

Hrvatski sabor donio je 3. listopada 2003. Odluku o proširenju jurisdikcije Republike Hrvatske na Jadranskom moru („Narodne novine“, br. 157/03., dalje: Odluka). Hrvatski sabor pritom se izrijekom pozvao na odredbu o isključivom gospodarskom pojasu iz čl. 55. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora iz 1982. („Narodne novine – Međunarodni ugovori“, br. 9/00.) te je polazeći od odredaba tada važećeg Pomorskog zakonika iz 1994. koji je u člancima 33. do 42. u svezi s člankom 1042. definirao gospodarski pojas Republike Hrvatske i suverena prava i jurisdikciju koju Republika Hrvatska sukladno međunarodnom pravu može ostvariti u gospodarskom pojasu, proglasio određene sadržaje isključivog gospodarskog pojasa. Tako su proglašeni sadržaji koji se odnose na suverena prava istraživanja i iskorištavanja, očuvanja i gospodarenja živim prirodnim bogatstvima voda izvan vanjske granice teritorijalnog mora te jurisdikciju glede znanstvenog istraživanja mora i zaštite i očuvanja morskog okoliša, čime je s 3. listopada 2003. uspostavio Zaštićeni ekološko-ribolovni pojas Republike Hrvatske (toč. 1., 4. i 5. Odluke).

Odluka o proširenju jurisdikcije Republike Hrvatske na Jadranskom moru je objavljena na str. 67. – 69. Biltena UN-a o pravu mora br. 53 iz 2004., slijedom note koju je Stalna misija Republike Hrvatske pri Ujedinjenim narodima 29. listopada 2003. god. dostavila Glavnom tajniku UN-a.

Prema podacima Hrvatskoga hidrografskog instituta površina Zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa pod suverenim pravima Republike Hrvatske iznosi 23.870 četvornih kilometara, što čini približno 27 posto cjelokupne površine nad kojom RH ostvaruje suverenitet.

To područje prostire se ispred teritorijalnog mora Republike Hrvatske i odgovara granicama razgraničenja epikontinentalnog pojasa ugovorenog između bivše SFRJ i Talijanske Republike 1968. (članak 42. Pomorskog zakonika; linija razgraničenja korigirana 2005., nota Veleposlanstva RH u Rimu 202/5 od 29. srpnja 2005. i 214/5 od 2. kolovoza 2005.), a u pogledu kojeg epikontinentalnog pojasa Republika Hrvatska nakon svojeg osamostaljenja od SFRJ 1991. stalno izvršava suverena prava iz članka 77. Konvencije UN o pravu mora iz 1982.

Odluka iz 2003. je dopunjena u lipnju 2004. („Narodne novine“, br. 77/04.), na način da je odgođena primjena Odluke u odnosu na članice EU-a do sklapanja Ugovora o partnerstvu u ribarstvu između EZ i RH. Potom je Odluka izmijenjena u prosincu 2006. („Narodne novine“, br. 138/06.), na način da je rok odgode u odnosu na članice EU-a određen do 1. siječnja 2008. Nakon što je taj rok bio protekao, u ožujku 2008. („Narodne novine“, br. 31/08.) izmijenjena je Odluka na način da je rok odgode primjene Odluke u odnosu na države članice Europske unije određen „od dana 15. ožujka 2008. godine, do iznalaženja zajedničkog dogovora u EU duhu“.

Ugovoru o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji od 9. prosinca 2011. godine ne sadrži posebne odredbe i uvjete o gospodarskom pojasu.

Zemlje EU-a ustrajno rade na zaštiti i iskorištavanju resursa mora oslanjajući se na odredbe o gospodarskom pojasu sadržane u člancima 55. – 75. Konvencije UN-a o pravu mora; tako Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske putem *Exclusive Economic Zone Order 2013* (Statutory Instruments 2013 No. 3161), iz prosinca 2013. (akt stupio na snagu 31. ožujka 2014.) pozivom na te odredbe Konvencije UN-a o pravu mora opoziva ranije akte i aranžmane sklopljene u razdoblju od 2009. do 2013. god. s Belgijom, Danskom, Francuskom, Irskom, Nizozemskom, Norveškom i Njemačkom te ih zamjenjuje proglašenjem isključivog gospodarskog pojasa iz Dijela V. Konvencije UN-a o pravu mora iz 1982. Na sličan način Francuska Republika je Dekretom No. 2012-1148 od 12. listopada 2012. (*Law of the Sea Bulletin No. 81*, 2014., str. 16) proglasila svoj isključivi gospodarski pojas (i) u Sredozemlju.

Svoj stav o pravu Republike Hrvatske da proglasi isključivi gospodarski pojas iznijela je u ime Europske komisije Povjerenica EU za pomorstvo i ribarstvo dana 25. listopada 2013. (Službeni list EU, 2014/C 197/01 od 26. lipnja 2014., pisani odgovor na pitanje P-010385/13 od 16. rujna 2013.), riječima:

Odgovor gospođe Damanaki u ime Komisije (25. listopada 2013.)

Proglašavanje isključivog gospodarskog pojasa (IGP) ostaje u nadležnosti obalnih država, dakle u EU-u to su države članice koje imaju izlaz na more. Obalne države članice, uključujući Hrvatsku, suvereno mogu odlučiti hoće li proglasiti takav pojas u skladu s Konvencijom Ujedinjenih naroda o pravu mora (UNCLOS) s ciljem osiguravanja gospodarskog potencijala svojih resursa na održiv način

Nakon što država članica proglasi IGP, te vode postaju „vode EU-a“, što znači da podliježu važećem zakonodavstvu EU-a, primjerice zajedničkoj ribarstvenoj politici i zakonodavstvu Unije u području zaštite okoliša. No kada je riječ o isključivoj nadležnosti Unije, kao u slučaju očuvanja morskih bioloških resursa, predmetne države članice za taj pojas ne mogu

donositi propise niti u tom području sklapati poslove s trećim zemljama i/ili međunarodnim organizacijama jer je to dio nadležnosti EU-a. S druge strane, države članice u potpunosti mogu uživati u prednostima održivog iskorištavanja resursa u svojem IGP-u.

Komisija s pozornošću prati razvoj događaja na Sredozemlju u pogledu uspostavljanja pomorskih pojaseva, među njima i isključivog gospodarskog pojasa, te u tom smislu priprema političke preporuke u skladu s UNCLOS-om. Tom će se političkom inicijativom nastojati pridonijeti potpunom iskorištavanju morskog bogatstva od strane država članica, promičući interese EU-a u području gospodarskog napretka, otvaranja radnih mjesta i rasta.

Važeći Pomorski zakonik („Narodne novine“, br. 181/04., 76/07., 146/08., 61/11., 56/13. i 26/15.) u člancima 6., 18., 21., 31. – 47., 49.a, 54., 75.a, 747.b, 809.a, 813., 840.b, 840.l, 993., 1001., 1001.a, 1009., 1018. i 1023. sadrži odredbe koje omogućavaju zaštitu isključivog gospodarskog pojasa u skladu s međunarodnim pravom.

Republika Hrvatska u pogledu ostvarivanja svojih prava u isključivom gospodarskom pojasu mora voditi računa o ingerencijama tijela EU-a, te o dosljednoj primjeni pravne stečevine EU-a poput Uredbi Vijeća 2371/2002 i 1224/2009.

Hrvatska će na potpuniji način ostvariti svoja suverena prava i zaštititi svoje interese na dijelu Jadranskog mora iz Odluke o proširenju jurisdikcije RH u Jadranskom moru iz 2003. godine – u mjeri koja je usporediva s učincima koje je Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske htjelo postići proglašenjem gore citirane *Exclusive Economic Zone Order 2013* iz prosinca 2013. godine; i koje je Francuska Republika namjeravala postići Dekretom No. 2012-1148 od 12. listopada 2012. godine.

2.2. Razlozi za donošenje Deklaracije kojom se utvrđuje osobito značajan interes Splitsko-dalmatinske županije u proglašenju isključivog gospodarskog pojasa Republike Hrvatske na Jadranskom moru, u svim sadržajima iz Dijela V. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora iz 1982. i svrha koja se želi postići uređivanjem odnosa na predloženi način

Prema Pomorskom zakoniku Republike Hrvatske iz 1994., njezin „gospodarski pojas“ (prema Konvenciji o pravu mora „isključivi gospodarski pojas“, EEZ - prema eng. exclusive economic zone) obuhvaća morske prostore od vanjske granice teritorijalnog mora u smjeru pučine do njegove vanjske granice dopuštene općim međunarodnim pravom.

Duljina hrvatske obalne crte, zajedno s otocima, iznosi više od 6200 kilometara, što je oko 75 posto duljine svih jadranskih obala zajedno (tj. oko 8300 km). Za Hrvatsku je ta obala, kao i morsko područje uz nju, dragocjen nacionalni resurs te stoga njegovo očuvanje i racionalno upravljanje ima ključni značaj ne samo za hrvatsko gospodarstvo nego i za regionalnu demografiju, kao i šire, povijesne, kulturne i druge implikacije.¹

¹ Isključivi gospodarski pojas prema Konvenciji UN-a o pravu mora i tzv. ZERP („zaštićeni ekološko-ribolovni pojas“) prije članstva RH u EU; Prof.dr.sc. Davor Vidas

U praksi se uočavaju problemi zaštite morskog okoliša i upravljanja ribarstvom u Jadranskom moru.

Onečišćenja mora izlivanjem nafte/ulja s brodova u najvećoj je mjeri posljedica redovitih brodskih operacija koje se svakodnevno obavljaju i rezultiraju kroničnim onečišćenjem mora. Iako je onečišćenje naftom s brodova pri redovitim brodskim operacijama u Sredozemnom (time i u Jadranskom) moru zabranjeno u skladu s prihvaćenim mjerama Međunarodne pomorske organizacije, u praksi je ta ilegalna aktivnost česta.

U definiciji iz članka 55. Konvencije, naglašeno je da isključivi gospodarski pojas nije dio teritorijalnog mora, ali da se mora na njega nastavljati, te da se radi o posebnom pravnom režimu, o pojasu *sui generis*. Isključivi gospodarski pojas država nema *ipso facto* - samim time što je obalna, te je potrebno da ga izričito i službeno proglasi, što je diskrecijska odluka svake države.

Suverena prava obalne države

Država u prostoru isključivog gospodarskog pojasa ima „suverena prava radi istraživanja i iskorištavanja, očuvanja i gospodarenja živim i neživim prirodnim bogatstvima voda nad morskim dnom i onih morskog dna i njegova podzemlja. Potrebno je razlikovati suverena prava glede živih i neživih bogatstava. Pristup živim bogatstvima pod određenim uvjetima imaju i druge države, dok neživa bogatstva obalna država ne mora dijeliti. Osim toga, izraz „druge djelatnosti radi gospodarskog istraživanja i iskorištavanja pojasa, kao što je proizvodnja energije korištenjem vode, struja i vjetrova“ formuliran je općenito pa se može smatrati da se može odnositi na bilo koju djelatnost, a samo primjerično se navodi proizvodnja energije. Obalna država ima prvenstveno pravo iskorištavanja živih bogatstava u isključivom gospodarskom pojasu, te je ovlaštena odrediti dopustivi ulov živih bogatstava. Dužna je održavati živa bogatstva na razini najvišeg održivog prinosa, koji ovisi o određenim ekološkim i gospodarskim činiteljima, između ostalog, o gospodarskim potrebama obalnih ribarskih zajednica te posebnim potrebama država u razvoju.²

Jurisdikcija obalne države

Obalna država ima jurisdikciju u skladu s relevantnim odredbama Konvencije glede podizanja i upotrebe umjetnih otoka, uređaja i naprava, znanstvenog istraživanja mora te zaštite i očuvanja morskog okoliša. Jurisdikcija obalne države uključuje i jurisdikciju glede carinskih, fiskalnih, zdravstvenih, sigurnosnih i useljeničkih propisa. Znanstvena istraživanja odvijaju se uz pristanak obalne države, a dužna ga je dati onda kada projekt služi u miroljubive svrhe i radi povećanja znanstvenih spoznaja o morskome okolišu za dobrobit cijelog čovječanstva.

² Republika Hrvatska i isključivi gospodarski pojas; Mia Lazić; obj. Pravnik, 43, 1 (87), 2009

Obalna država može, nakon odobrenja nadležne međunarodne organizacije, proglasiti određeno područje u svom isključivom gospodarskom pojasu posebnim područjem, ako smatra da su zbog oceanografskih i ekoloških uvjeta u njemu, zaštite njegovih bogatstava te posebnom prirodom prometa u njemu, potrebne strože mjere za njegovu zaštitu.³

Nepostojanje odgovornosti i kontrole dovelo je do prekomjernog iskorištavanja živih bogatstava u tim morskim područjima bogatim ribom. Neodrživi ribolov, što pojednostavljeno znači da preveliki broj brodova lovi premalu količinu ribe, postao je problem na globalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini. Iako su bili sklopljeni mnogi novi sporazumi o sprečavanju nezakonitog, nereguliranog i neprijavljenog ribolova na svjetskoj razini, države koje ih nisu potpisale, nisu njima ni bile vezane, nisu njima ni bile vezane, te ostaju *res inter alios acta*.

Daljnji je problem postao sve izraženiji na otvorenom moru je i velika opasnost od zagađenja morskog okoliša. Osim havarija velika prijetnja su i brodovi koji namjerno ispuštaju balastne vode ili odbacuju neku drugu vrstu otpada.⁴

Širenje jurisdikcije omogućilo bi primjenu mjera očuvanja i održivog iskorištavanja ribolovnih bogatstava na puno većem morskom prostoru, doprinijelo bi poboljšanju nadzora i poštivanju pravila koja reguliraju ribolovne aktivnosti, te time značajno doprinijelo boljem gospodarenju u ribljem sektoru. Također bi se učinkovitije suzbijao nezakonit, neregularan i neprijavljen ribolov, te bolje nadzirale ribolovne aktivnosti ne-sredozemnih zemalja.

O važnosti podmorskih blaga na Jadranu svjedoči i interes UNESCO-a i Konvencija. Republika Hrvatska je 3. zemlja koja je ratificirala Konvenciju što govori o značaju koji Hrvatska pridaje podvodnoj kulturnoj baštini. Interes UNESCO-a za baštinom na Jadranu i u ovom dijelu svijeta je velik, to potvrđuje i činjenica da se u Zadru nalazi jedini UNESCO-v Centar za podvodnu arheologiju II. kategorije. Međunarodni centar za podvodnu arheologiju je osnovan 2007. godine u sklopu Hrvatskog Restauratorskog Zavoda, a od 2009. potpisivanjem međunarodnog ugovora između UNESCO-a i RH je postao samostalna javna ustanova.

Smatramo da je važno upoznati Hrvatski Sabor sa zajedničkim stavom svih političkih snaga zastupljenih u Skupštini Splitsko-dalmatinske županije izraženim u Deklaracije kojom se utvrđuje osobito značajan interes Splitsko-dalmatinske županije u proglašenju isključivog gospodarskog pojasa Republike Hrvatske na Jadranskom moru, u svim sadržajima iz Dijela V. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora iz 1982.

Ovom Deklaracijom izražavamo jasan stav o neupitnosti interesa koji Splitsko-dalmatinska županija ima u proglašenju isključivog gospodarskog pojasa, a koji interes u svim svojim aspektima nadilazi razloge ili opravdanja zbog kojih se do danas proširenje jurisdikcije RH na Jadranskom moru nije uspostavilo, što dosadašnje argumente čini suvišnima a interes u proglašenju IGP-a nespornim.

³ Ibid.,str. 97.

⁴ Ibid.,str. 102.

3. PROCJENA SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVOĐENJE OVE ODLUKE:

Za provođenje ovog akta nisu potrebna financijska sredstva.

4. TEKST PRIJEDLOGA AKTA

U prilogu.